

Archeo-rapport 484

Eindrapport: De archeologische opgraving aan de Sint-Lambertusstraat te Hoeselt

**Vanessa Vander Ginst
Julie Van Roy**

**Tienen, 2020
Studiebureau Archeologie bvba**

Archeo-rapport 484

Eindrapport: De archeologische opgraving aan de Sint-Lambertusstraat te Hoeselt

**Vanessa Vander Ginst
Julie Van Roy**

Colofon

Eindrapport: De archeologische opgraving aan de Sint-Lambertusstraat te Hoeselt

Initiatiefnemer:	Infrax cvba
Projectleiding:	Vanessa Vander Ginst
Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Veldwerkleider:	Lawrence Dings
Assistent-aardkundige:	Wouter Yperman
Auteur:	Vanessa Vander Ginst, Julie Van Roy
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

D/2020/12.825/12
Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2020, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Beschrijving van de uitgevoerde werken	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Algemeen	4
1.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied	4
1.4 Onderzoeksopdracht en vraagstelling	5
1.5 Onderzoeksmethode en -strategie.....	7
Hoofdstuk 2 Assessmentrapport	9
2.1 Gehanteerde methoden, technieken en criteria.....	9
2.2 Observaties en registraties.....	9
2.2.1 Assessment van de vondsten	9
2.2.2 Assessment van de stalen	11
2.2.3 Conservatie-assessment	12
2.2.4 Assessment van de sporen, sporencombinaties en archeologische structuren	12
2.2.5 Assessment van de archeologische site	12
2.3 Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek	12
2.4 Verder onderzoek.....	14
2.4.1 Te beantwoorden onderzoeksvragen	14
2.4.2 Strategie voor de verwerking.....	15
2.4.3 Conservatiestrategie	15
Hoofdstuk 3 Analyse van de archeologische site	16
3.1 Beschrijving van het kader van de archeologische site	16
3.1.1 Historische beschrijving	16
3.1.2 Archeologische beschrijving.....	20
3.1.3 Landschappelijke ligging	21
3.2 Beschrijving van de archeologische site	28
3.2.1 Paalkuilen.....	28
3.2.2 Kuilen en lagen.....	32
3.2.3 Greppel	35
3.3 Vondsten	36
Hoofdstuk 4 Synthese	40
4.1 Interpretatie en datering.....	40
4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	40
Bibliografie	44
Bijlagen	

Hoofdstuk 1 Beschrijving van de uitgevoerde werken

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2019H36
Aanleiding:	Deze archeologische opgraving (begeleiding van werken) volgt de het programma van maatregelen van archeologienota ID 5955. De archeologienota werd opgesteld voor het bekomen van een omgevingsvergunning. De geplande werken voorzien in de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel met infiltratiebekkens. Het totale tracé is ongeveer 1288 m lang. De oppervlakte van het oostelijke bekken bedraagt 1043 m², dat van het zuidelijke bekken 2489 m² en van het gronddepot 5507 m². De opgraving van het 2489 m² grote bufferbekken vormt het voorwerp van dit eindverslag. Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m² of meer bedraagt en het projectgebied gelegen is buiten de archeologische zones (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).
Actoren:	<u>Erkend archeoloog</u> Vanessa Vander Ginst (OE/ERK/Archeoloog/2015/00030) Studiebureau Archeologie bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00002) <u>Veldwerkleider:</u> Lawrence Dingens (OE/ERK/Archeoloog/2018/00213) <u>Assistent-aardkundige:</u> Wouter Yperman (OE/ERK/Archeoloog/2015/00056)
Locatie:	Hoestelt, Sint-Lambertusstraat z.n. (fig. 1.1 en 1.2) Bounding box: punt 1: x: 229 007.6568; y: 168 877.847 punt 2: x: 229 412.4472; y: 169625.256 Hoeselt, Afdeling 1, Sectie I, perceel 390m, 390n en openbaar domein
Periode uitvoering:	06-08-2019 – 21-08-2019 (veldwerk)
Relevante termen:¹	Archeologische opgraving, buitengebied, colluvium, erosiegeul
Bebouwde en/of verstoorde zones:	Niet van toepassing

¹ Thesaurus: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

1.2 Algemeen

Naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel en twee bufferbekkens werd er een archeologienota opgesteld (ID 5955). De resultaten van het bureauonderzoek zorgden voor een hoge archeologische verwachting voor prehistorische artefactensites (jager-verzamelaars) en grondsporensites tot het laatste kwart van de 18de eeuw. Gezien de kleine oppervlakte (2489 m²) en de beperkte uitgravingsdiepte (max. 1 m), waarvan niet afgeweken kon worden, werd een werfbegeleiding geadviseerd.²

1.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het projectgebied is gelegen aan de Sint-Lambertusstraat te Alt-Hoeselt, een deelgemeente van Hoeselt. Het terrein is kadastraal gekend als Hoeselt, Afdeling 1, Sectie I, perceel 390m, 390n en openbaar domein. Bij aanvang van de werfbegeleiding was het terrein onbebouwd en in gebruik als weide.

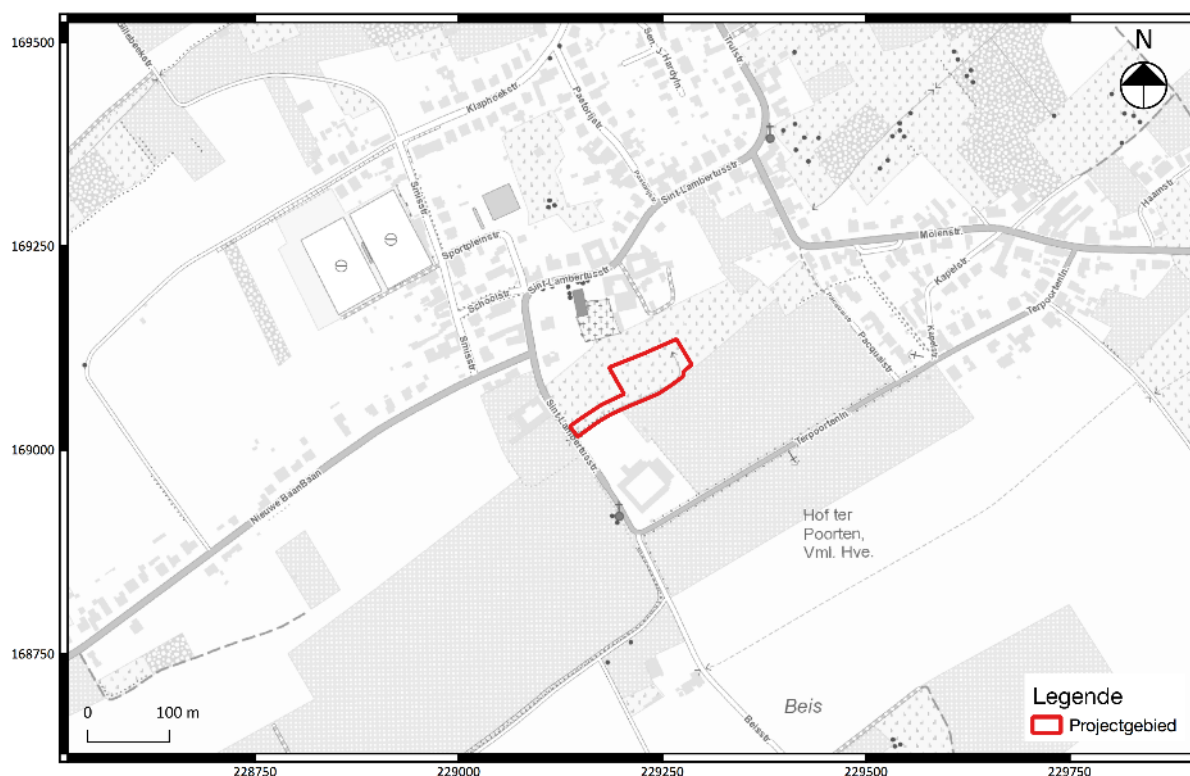

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©AGIV).

² Simons e.a. 2017.

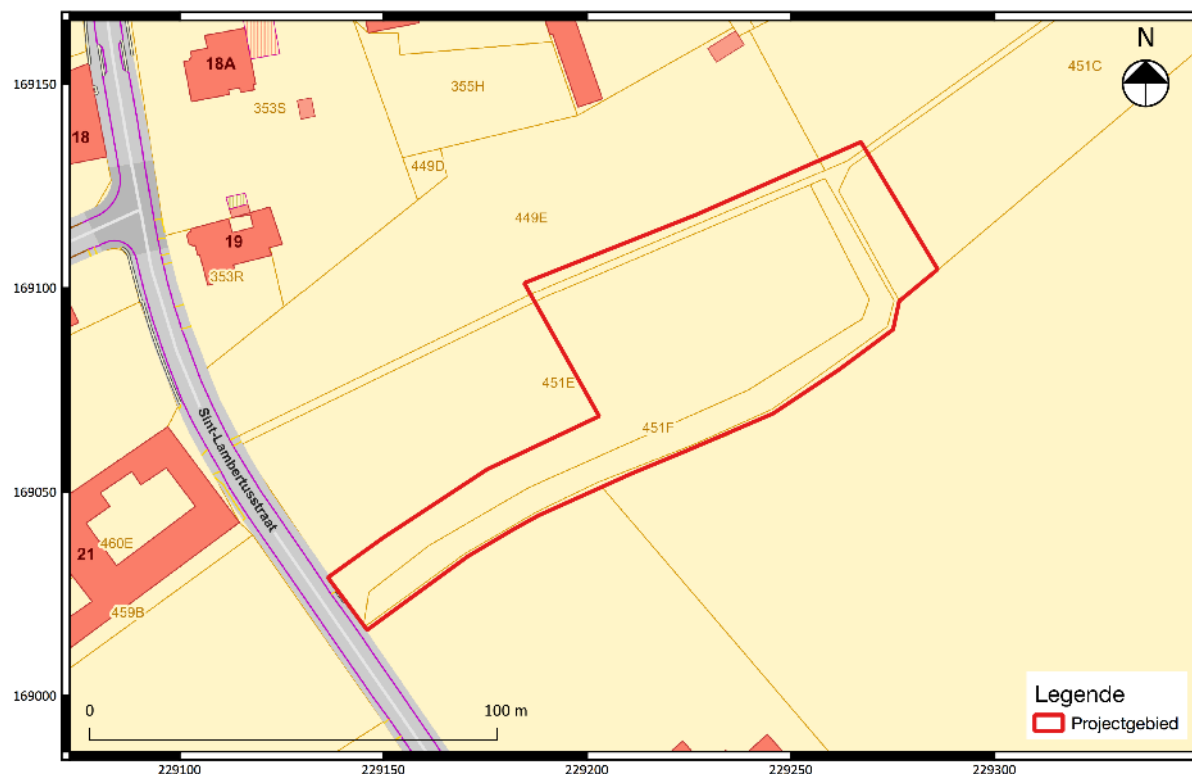

Fig. 1.2: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

1.4 Onderzoeksoopdracht en vraagstelling

De onderzoeksoopdracht en -vraagstelling werd integraal overgenomen uit het programma van maatregelen van de archeologienota (ID 5955). Doel van het onderzoek is om kenniswinst te genereren over de geschiedenis van de 17de-eeuwse hoeve Hof ter Poorten, die mogelijk teruggaat tot de 13de eeuw. Er wordt specifiek gedacht aan zogenaamde off-site patronen hiervan.

De te beantwoorden onderzoeksvragen uit de archeologienota zijn de volgende:

Geomorfologie en bodemopbouw

- Hoe is de (bewaarde) opbouw van het natuurlijk ontwikkeld bodemprofiel?
- Hoe is de stratigrafie in archeologische (antropogene) zin?
- Werden er ophogingslagen aangetroffen? Zo ja, wat is de datering en samenstelling van deze lagen en zijn deze archeologisch relevant? En hoe zijn deze te onderscheiden?
- Op welke diepte(s) bevinden zich eventueel relevante archeologische niveaus?
- Is er sprake van (sub)recente verstoringen en postdepositionele processen? En wat is het effect daarvan op de eventuele aanwezige en/of te verwachten archeologische resten?
- Dient men hierbij toch nog rekening te houden met eventuele (semi) intacte aanwezige vuursteenvindplaatsen van mesolithische en/of laat-paleolithische jager-verzamelaars?

Sporen, structuren, vondsten en paleo-ecologische resten

- Indien het onderzoek geen archeologische fenomenen oplevert of categoriaal beperkte (bijvoorbeeld alleen losse vondsten): Welke verklaring is hiervoor te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van verstoring van antropogene of natuurlijke oorsprong en/of beperking van

archeologische waarnemingsmogelijkheden? Nemen de civiele werkzaamheden eerder plaats in archeologisch niet-relevante niveaus? Of is er sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of landgebruik of een combinatie van genoemde factoren?

- Indien het onderzoek wel archeologische fenomenen heeft opgeleverd: Hoe kan de vindplaats beschreven en geïnterpreteerd worden? Hierbij rekening houdend met volgende punten:
 - Wat is het aantal, de aard, de datering, plaats, omvang, horizontale en verticale spreiding van de begrenzing van sporen en structuren? Hoe is hun samenhang? Wat is de spoordichtheid van het geheel?
 - Werd er muurwerk aangetroffen? Wat is de aard, functie, ligging en datering van dit muurwerk?
 - Indien grondsporen zijn aangetroffen: op welk niveau zijn deze leesbaar?
 - In welke mate is uit de stratigrafie (profielen en vlakken en de relatie tussen sporen, structuren e.d.) een relatieve datering en fasering af te leiden?
 - Kunnen binnen de vindplaats(en) verschillende complextypes / verschillende functies worden onderscheiden?
 - Van welk type vindplaats en welke datering(en) is er sprake?
 - Is er een vroegmiddeleeuwse factor aanwezig? Zo ja, hoe attesteert deze zich?
 - Is er een volmiddeleeuwse factor aanwezig? Zo ja, hoe attesteert deze zich?
 - Indien artisanale activiteiten worden aangetroffen: Wat kan men hier verder over vertellen en wat zijn hier de (on)rechtstreekse aanwijzingen voor?
 - Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, ... ?

Vondsten en paleo-ecologische resten

- Welke vondsten en welke paleo-ecologische resten zijn in de context van een laag, spoor of structuur aangetroffen? In welke mate dragen zij bij aan de karakterisering hiervan (complextype)?
- Wat is de inschatting (assessment) van de paleo-ecologisch genomen monsters? En wat is de te verwachten kwaliteit ervan?
- Zijn er vondstconcentraties en wat is de aard hiervan?
- Welke datering is af te leiden uit vondsten in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?
- Welke datering is af te leiden uit natuurwetenschappelijk gedateerde monsters in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?
- In welke mate gaat het hierbij om vondsten en paleo-ecologische resten zonder context (aanleg- en stortvondsten, spoorloze vondsten)? Wat is hun aard, aantal en archeologische significantie? Wat is de horizontale en verticale spreiding?
- Hoe is per vlak de verhouding aanlegvondsten ten opzichte van de vondsten uit sporen? Wat is de vondstdichtheid per vlak, per werkput en in het geheel?
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?

Synthese

- Hoe kan samenvattend na dit onderzoek de bewoningsgeschiedenis van het onderzoeksgebied beschreven worden? Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de dorpsgeschiedenis van Alt-Hoeselt en mogelijk zelfs van de hoeve Hof ter Poorten?
- Wat zijn de landschappelijke kenmerken van de locatie en zijn directe omgeving voor, tijdens en na de onderzochte periode en welke conclusies kunnen getrokken worden over de invloed van de mens op de vorming van het landschap?
- Welke verbanden zijn er te leggen met historische, historisch-landschappelijke, bouwhistorische en/of overige cultuurhistorische aspecten van het onderzoeksgebied en zijn omgeving?
- Waarom zou men deze locatie uitgekozen hebben voor ter plekke aangetroffen functies?
- Hoe vergelijkbaar is de onderzochte locatie met andere locaties in de archeo-regio met dit complextype en deze datering? Hoe passen de bevindingen van het onderzoek in de archeo-regionale context? Denk hier bij aan de kwaliteitsaspecten, representativiteit en ensemblewaarde.

Kwaliteit

- Wat is de fysieke kwaliteit (gaafheid en herkenbaarheid van sporen, conservering van (an)organisch vondstmateriaal en van ecologische resten) van het onderzoeksgebied? Welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypen, periode, sites)?
- Wat is de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) van het onderzoeksgebied en welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen delen van het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypen, periode, sites)?
- Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypes, periode, sites)? Oftewel: Is of zijn er behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig binnen de grenzen van het plangebied? Beschrijf en beredeneer.

Conclusie en aanbevelingen

- Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van deze vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting omtrent de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?
- Hoe verhouden de conclusies zich tot de resultaten van het eerdere onderzoek of andere bekende gegevens?

1.5 Onderzoeksmethode en -strategie

De archeologische opgraving (begeleiding van werken) werd uitgevoerd overeenkomstig het programma van maatregelen uit archeologienota ID 5955.

Aangezien de afgegraven teelaarde ook binnen het vergunningsgebied gestockeerd diende te worden, kon enkel het bufferbekken zelf worden opgegraven. Hier werden twee vlakken aangelegd. Een eerste vlak werd vlak onder de teelaarde aangelegd, op expliciete vraag van de aannemer en in functie van

grondstockage én omdat dit doorgaans een archeologisch vlak is. Op dit vlak werden geen sporen aangetroffen. De grond werd op de rand van en binnen het vergunningsgebied gestapeld.

Vervolgens werd laagsgewijs afgegraven tot de voor de werken maximale diepte van 1 m onder het maaiveld bereikt was. Dit bleek op bepaalde delen van het terrein een archeologisch relevant niveau te zijn. Deze grond werd afgevoerd via de werfweg in het zuidwesten, waardoor in stroken naar deze uitgang toe werd gewerkt. Van de werfweg zelf werd enkel de teelaarde afgegraven. Hierbij werden geen sporen aangetroffen.

Na de afgraving van de teelaarde op de noordelijke en oostelijke strook van het terrein en voor de aanvang van de verdere afgraving werden drie profielputten gegraven. Op die manier kon worden nagegaan op welke diepte(s) het archeologisch vlak zich bevond. Enkel in het zuidoostelijke profielput werd op ca. 75 cm onder het maaiveld een B- horizont aangetroffen. In de overige twee profielputten situeerde zich op een diepte van ca. 1 m onder maaiveld nog een laag colluvium.

Enkel in het zuidoosten en zuidwesten van het terrein werden relevante archeologische sporen aangesneden. Deze werden na registratie gecoupeerd. In de lagen S2 en S3 werd manueel geboord met een Edelmanboor (Ø boorkop 7 cm).

Hoofdstuk 2 Assessmentrapport

2.1 Gehanteerde methoden, technieken en criteria

“Het is mogelijk dat een vondstencollectie, staal of spoor wetenschappelijk potentieel blijkt te hebben, maar niet voor het beantwoorden van de vooraf gedefinieerde vraagstellingen. Voor een deel zullen de onderzoeksvragen dan bijgesteld moeten worden of voor een deel zal het exploiteren van het wetenschappelijk potentieel later moeten gebeuren, buiten de context van het archeologisch project. Alleen door van elk deel van een archeologisch ensemble het wetenschappelijk potentieel in te schatten, kan men ten weten komen welke vragen mogelijk kunnen beantwoord worden, en tot op welk niveau.”³

Voorafgaand aan de opgraving zijn er door de auteurs van de archeologienota onderzoeksvragen geformuleerd die betrekking hebben op het verwachte bodemarchief ter hoogte van de Sint-Lambertusstraat. Er had op dat moment nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaatsgevonden. Hierdoor hebben de onderzoeksvragen voornamelijk een algemeen karakter. Om die reden zal het assessment resulteren in een bijstelling van de vooraf gestelde onderzoeksvragen en het definiëren van het onderzoekspotentieel.

Het volledig archeologisch ensemble wordt opgedeeld in vijf groepen. Voor elk deel van het ensemble wordt het wetenschappelijk potentieel ingeschat, conform de aanbevelingen van het agentschap Onroerend Erfgoed (handleiding Assessment) en de bepalingen volgens de Code van Goede Praktijk. Het totaalbeeld resulteert in een plan van aanpak (onderzoeksstrategie) met een prioriteitenlijst van noodzakelijke onderzoekshandelingen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen onderzoek dat past binnen het kader van het onderzoek en onderzoek dat past in een ander (toekomstig) kader.

2.2 Observaties en registraties

2.2.1 Assessment van de vondsten

Er werden in totaal 121 vondsten ingezameld, waarvan 2 scherven als losse vondst. Het merendeel van de vondsten bestaat uit fragmentarisch bewaard aardewerk, maar er werd ook een stuk metaal ingezameld. Het metaal kon niet verder gedetermineerd worden. Het heeft dan ook weinig wetenschappelijke waarde en zal niet verder besproken worden.

Het aangetroffen aardewerk valt uiteen in drie groepen: oxiderend gebakken aardewerk (n=43), reducerend gebakken aardewerk (n=9) en steengoed (n=68).

Context	Aantal scherven	Gewicht
Laag	45	978 g
Kuil	73	2313 g
Losse vondst	2	26 g

Tabel 1: Aardewerk per inzamellocatie.

³ Citaat uit Ervynck e.a. 2015: 9.

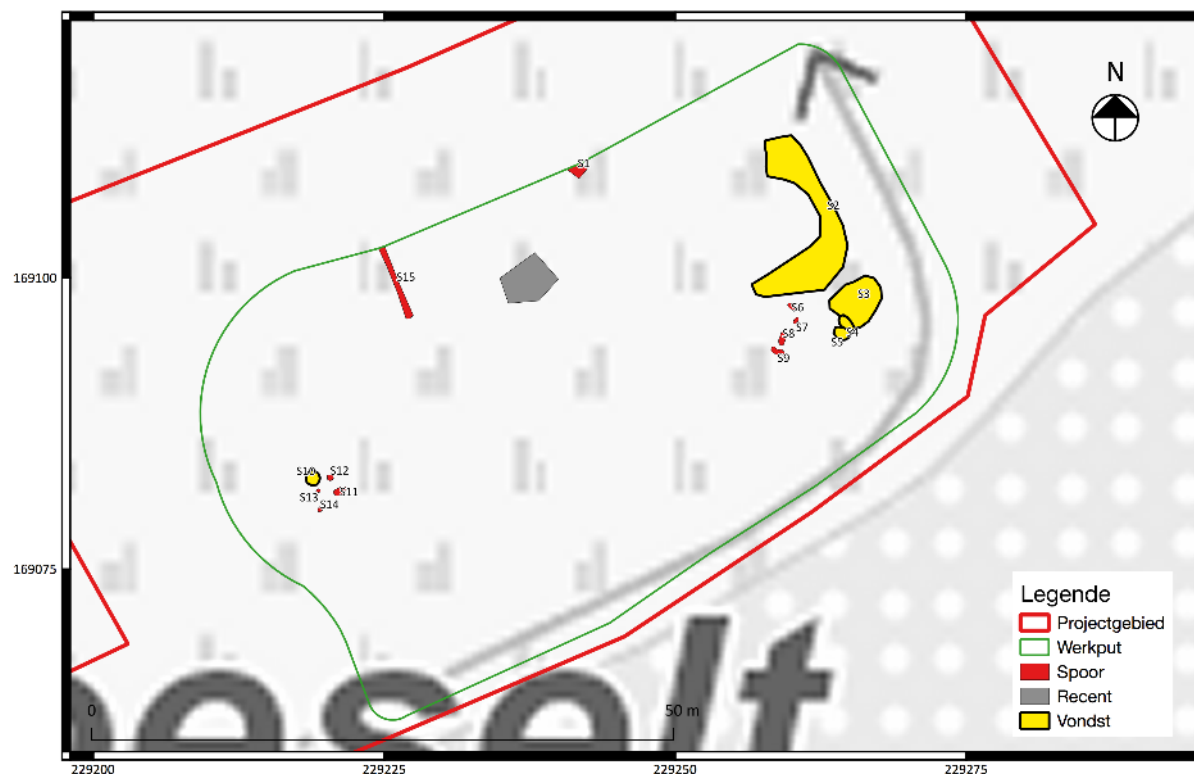

Fig. 2.1: Detail van het allesporenplan met aanduiding van de sporen met vondsten.

Context: S2, S3, S4, S4, S5, S10 en LV.

Inzamelwijze: aanleg vlak + couperen van sporen

Fragmentatiegraad: De fragmentatiegraad is erg gevarieerd. Heel kleine fragmenten ontbreken echter.

Randen: 1

Wanden: 57

Bodems: 8

Additieven: 1

Archeologisch compleet: 1

Potentieel voor reconstructie: De fragmenten steengoed uit S4 konden worden samengevoegd tot een archeologisch complete kruik.

Vormen: kruik

Oppervlaktebehandeling en decoratie: Er zijn verschillende geglazuurde scherven bij het maaslands aardewerk. Het steengoed is vaak bekleed met donkere paarse of bruine engobe.

Dateerbare elementen: Specifiek dateerbare elementen ontbreken. De datering is gebaseerd op algemene typologische kenmerken.

Gebruikssporen: /

Bijzondere kenmerken: /

Bewaringstoestand: Vondsten zijn gefragmenteerd, maar stabiel. Geen conservatie nodig.

Interpretatie:

- Datering: Het ensemble kan gedateerd worden in de late middeleeuwen.
- Tafonomische groep: huishoudelijk afval

2.2.2 Assessment van de stalen

Er werd enkel een bulkstaal genomen uit de onderste, donkergrijze laag in de vulling van kuil S10. Het staal bleek na waardering niet bruikbaar voor verdere analyse.

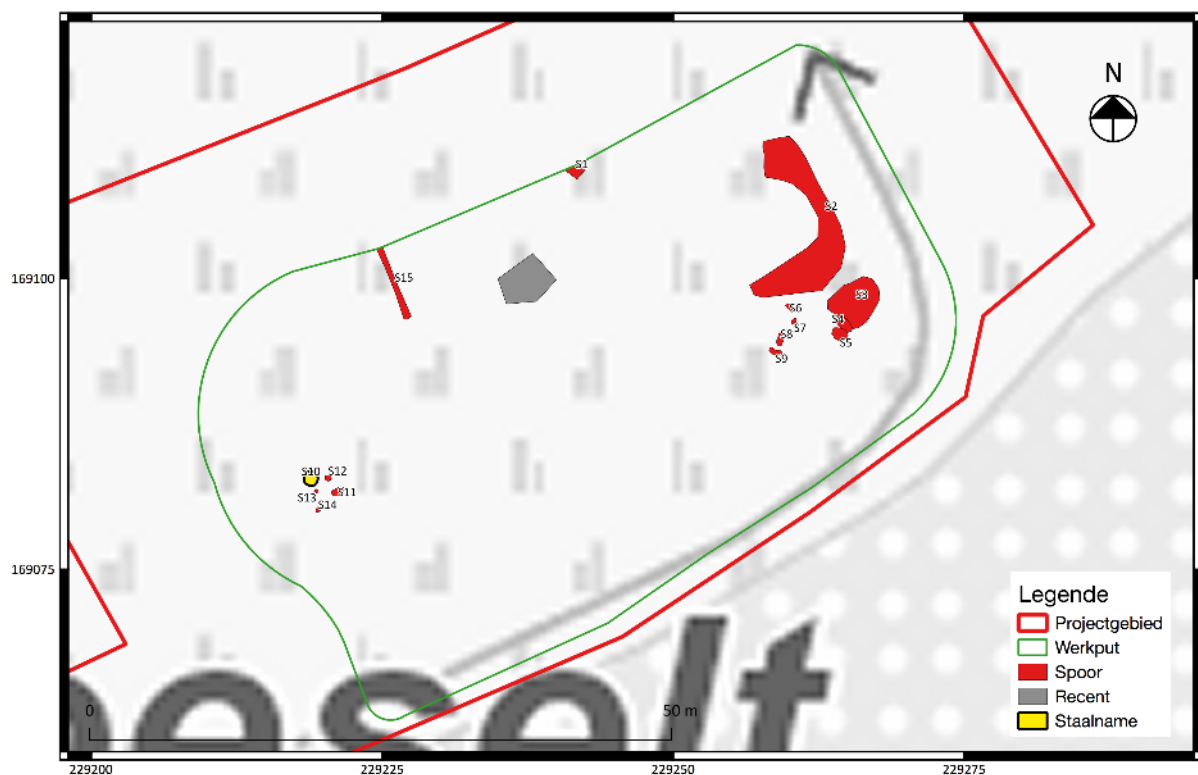

Fig. 2.2: Detail van het allesporenplan met aanduiding van de locatie van de staalnames.

Aangezien er geen staalnames verder geanalyseerd werden komen een aantal van de veropgestelde onderzoeksvragen te vervallen:

- Wat is de inschatting (assessment) van de paleo-ecologisch genomen monsters? En wat is de te verwachten kwaliteit ervan?
- Welke datering is af te leiden uit natuurwetenschappelijk gedateerde monsters in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?

2.2.3 Conservatie-assessment

De toestand van de archeologische artefacten is goed en stabiel. Het betreft voornamelijk fragmenten aardewerk en bouwceramiek. Deze hebben geen conserverende of consoliderende behandeling nodig.

Het archeologisch ensemble wordt na afronding van het eindverslag overgedragen aan het depot van IOED Oost.

2.2.4 Assessment van de sporen, sporencombinaties en archeologische structuren

Er werden in totaal 15 spoornummers uitgedeeld. Twee sporen en de greppel bleken na het couperen natuurlijk van aard te zijn. De sporen bevatte interessant aardewerk uit de late middeleeuwen, maar konden niet aan een structuur of functie worden toegewezen. De sporen hebben dan ook weinig wetenschappelijke waarde.

Spoortype	Aantal
Paalkuil	3
Kuil	7
Laag	2
Greppel	1
Natuurlijk	2

Tabel 2: Tabel met opsplitsing van de aangetroffen sporen in verschillende spoorcategorieën.

2.2.5 Assessment van de archeologische site

Er werden tijdens het onderzoek sporen uit de late middeleeuwen aangetroffen. De specifieke werkmethode voor het uitgraven van een bufferbekken maakte echter dat het moeilijk is om in te schatten of er een site aanwezig is of niet. Het eerste vlak werd op vraag van de aannemer net onder de teelaarde aangelegd, maar dit bleek niet overeen te komen met een archeologisch niveau. Het tweede vlak lag op ca. 1 m onder het maaiveld, wat niet overal overeenkwam met een archeologisch relevant niveau. Mogelijk zijn er dus op andere dieptes of buiten de beperkte omvang van de werkput wel nog archeologische resten aanwezig.

2.3 Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek⁴

Het deel van de site dat op dit moment onderzocht kon worden heeft weinig potentieel voor wetenschappelijk onderzoek. Er werden geen duidelijke structuren of activiteiten herkend. Momenteel kan er enkel gesteld worden dat er menselijke activiteit is geweest in late middeleeuwen. Een groot deel van de vooropgestelde onderzoeksvragen komt dan ook te vervallen, omdat ze niet beantwoord kunnen worden. Mogelijk zijn er buiten de contouren van de werkput of op andere dieptes wel nog archeologische sporen aanwezig.

⁴ De relevante vraagstelling bij zowel de opgraving als het verdere natuurwetenschappelijke onderzoek staat omschreven in paragraaf 1.3.1.

Onderzoeksvragen die komen te vervallen:

- Hoe is de stratigrafie in archeologische (antropogene) zin?
- Indien het onderzoek geen archeologische fenomenen oplevert of categoriaal beperkte (bijvoorbeeld alleen losse vondsten): Welke verklaring is hiervoor te geven? Is er (bijvoorbeeld) sprake van verstoring van antropogene of natuurlijke oorsprong en/of beperking van archeologische waarnemingsmogelijkheden? Nemen de civiele werkzaamheden eerder plaats in archeologisch niet-relevante niveaus? Of is er sprake van aantoonbare afwezigheid van bewoning en/of landgebruik of een combinatie van genoemde factoren?
- Werd er muurwerk aangetroffen? Wat is de aard, functie, ligging en datering van dit muurwerk?
- Indien artisanale activiteiten worden aangetroffen: Wat kan men hier verder over vertellen en wat zijn hier de (on)rechtstreekse aanwijzingen voor?
- Zijn er aanwijzingen voor landgebruik (off-site patronen) in de zin van wegen, percelering, akkers, grondstofwinning, ... Welke vondsten en welke paleo-ecologische resten zijn in de context van een laag, spoor of structuur aangetroffen? In welke mate dragen zij bij aan de karakterisering hiervan (complextype)?
- Zijn er vondstconcentraties en wat is de aard hiervan?
- In welke mate gaat het hierbij om vondsten en paleo-ecologische resten zonder context (aanleg- en stortvondsten, spoorloze vondsten)? Wat is hun aard, aantal en archeologische significantie? Wat is de horizontale en verticale spreiding?
- Hoe is per vlak de verhouding aanlegvondsten ten opzichte van de vondsten uit sporen? Wat is de vondstdichtheid per vlak, per werkput en in het geheel?
- Wat is de inschatting (assessment) van de paleo-ecologisch genomen monsters? En wat is de te verwachten kwaliteit ervan?
- Welke datering is af te leiden uit natuurwetenschappelijk gedateerde monsters in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?
- Waarom zou men deze locatie uitgekozen hebben voor ter plekke aangetroffen functies?
- Hoe vergelijkbaar is de onderzochte locatie met andere locaties in de archeo-regio met dit complextype en deze datering? Hoe passen de bevindingen van het onderzoek in de archeo-regionale context? Denk hier bij aan de kwaliteitsaspecten, representativiteit en ensemblewaarde.
- Welke verbanden zijn er te leggen met historische, historisch-landschappelijke, bouwhistorische en/of overige cultuurhistorische aspecten van het onderzoeksgebied en zijn omgeving?
- Hoe verhouden de conclusies zich tot de resultaten van het eerdere onderzoek of andere bekende gegevens?

2.4 Verder onderzoek

2.4.1 Te beantwoorden onderzoeksvragen

- Hoe is de (bewaarde) opbouw van het natuurlijk ontwikkeld bodemprofiel?
- Werden er ophogingslagen aangetroffen? Zo ja, wat is de datering en samenstelling van deze lagen en zijn deze archeologisch relevant? En hoe zijn deze te onderscheiden?
- Op welke diepte(s) bevinden zich eventueel relevante archeologische niveaus?
- Is er sprake van (sub)recente verstoringen en postdepositionele processen? En wat is het effect daarvan op de eventuele aanwezige en/of te verwachten archeologische resten?
- Dient men hierbij toch nog rekening te houden met eventuele (semi) intacte aanwezige vuursteenvindplaatsen van mesolithische en/of laat-paleolithische jager-verzamelaars?
- Indien het onderzoek wel archeologische fenomenen heeft opgeleverd: Hoe kan de vindplaats beschreven en geïnterpreteerd worden? Hier bij rekening houdend met volgende punten:
 - o Wat is het aantal, de aard, de datering, plaats, omvang, horizontale en verticale spreiding van de begrenzing van sporen en structuren? Hoe is hun samenhang? Wat is de spoordichtheid van het geheel?
 - o Indien grondsporen zijn aangetroffen: op welk niveau zijn deze leesbaar?
 - o In welke mate is uit de stratigrafie (profielen en vlakken en de relatie tussen sporen, structuren e.d.) een relatieve datering en fasering af te leiden?
 - o Kunnen binnen de vindplaats(en) verschillende complextypes / verschillende functies worden onderscheiden?
 - o Van welk type vindplaats en welke datering(en) is er sprake?
 - o Is er een vroegmiddeleeuwse factor aanwezig? Zo ja, hoe attesteert deze zich?
 - o Is er een volmiddeleeuwse factor aanwezig? Zo ja, hoe attesteert deze zich?
- Welke datering is af te leiden uit vondsten in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Hoe kan samenvattend na dit onderzoek de bewoningsgeschiedenis van het onderzoeksgebied beschreven worden? Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de dorpsgeschiedenis van Alt-Hoeselt en mogelijk zelfs van de hoeve Hof ter Poorten?
- Wat zijn de landschappelijke kenmerken van de locatie en zijn directe omgeving voor, tijdens en na de onderzochte periode en welke conclusies kunnen getrokken worden over de invloed van de mens op de vorming van het landschap?
- Wat is de fysieke kwaliteit (gaafheid en herkenbaarheid van sporen, conservering van (an)organisch vondstmateriaal en van ecologische resten) van het onderzoeksgebied? Welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypen, periode, sites)?
- Wat is de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) van het onderzoeksgebied en welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen delen van het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypen, periode, sites)?
- Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypes, periode,

sites)? Oftewel: Is of zijn er behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig binnen de grenzen van het plangebied? Beschrijf en beredeneer.

- Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van deze vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting omtrent de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?

2.4.2 Strategie voor de verwerking

Alle gegevens van de opgraving werden opgelijst in de plannen-, foto-, sporen-, vondsten-, tekeningen- en stalenlijst. Het vondstmateriaal werd gewassen, gedroogd, gesplitst en ingevoerd in de databank, waarna een assessment en een voorstel tot verdere uitwerking werden gemaakt. Nadien werd het vondstmateriaal conform de Code van Goede Praktijk en conform de afspraken met het archeologisch depot ingepakt. De verschillende geselecteerde stalen werden voorgelegd aan de desbetreffende (externe) specialisten.

Na afloop van de waarderingen en analyses worden alle resultaten samengevoegd om tot een synthese en uitwerking te komen. Hierin worden, indien nodig, voorstellen gedaan voor verder specialistisch onderzoek die hier niet aan bod zijn gekomen.

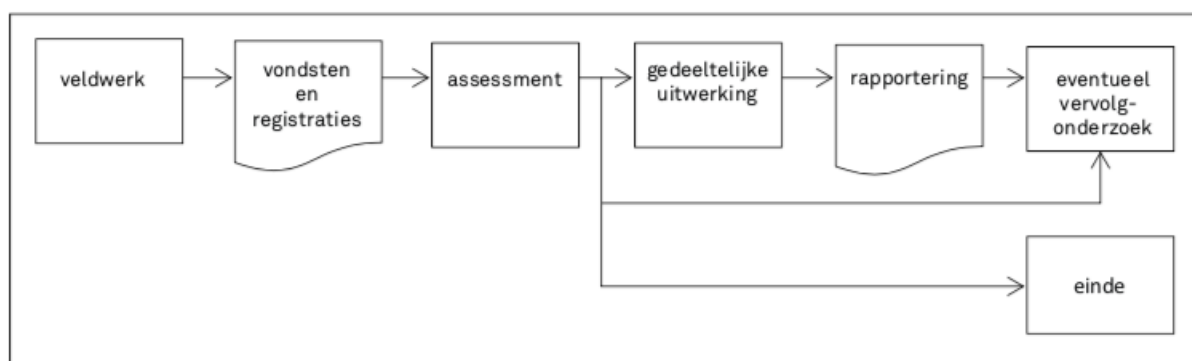

Fig. 2.3: Positie van het assessment bij opgravingen (©Ervynck, Debruyne & Ribbens 2015, 12).

2.4.3 Conservatiestrategie

Het vondstmateriaal is stabiel genoeg en vraagt geen verdere conservatie of restauratie. De vondsten zullen goed en veilig verpakt worden waardoor geen breuken kunnen ontstaan.

Hoofdstuk 3 Analyse van de archeologische site

3.1 Beschrijving van het kader van de archeologische site

3.1.1 Historische beschrijving⁵

De eerste vermelding van Hoeselt als Housle komt uit 1066, maar er werden reeds sporen van bewoning aangetroffen die teruggaan tot de prehistorie. Ook uit de Romeinse tijd zijn in de omgeving verschillende sites gekend. Hoeselt vormde een Luikse enclave binnen het Loonse grondgebied. Het behoorde tot het ambt en kwartier Haspengouw. De heerlijke rechten waren in het bezit van de Bisschoppelijke Tafel, die ze in pand gaf aan onder meer de landcommandeur van Alden Biesen (1619) en de familie de Moffarts (1706). Op het grondgebied bevonden zich twee belangrijke Loonse lenen: het Marquettehof en het Kukelberghof, beide reeds in de 17de eeuw in het bezit van de familie de Moffarts, en het Loonse laathof “van de Wijer”. Op juridisch gebied werd door de schepenbank Luiks recht gesproken en men ging in beroep bij de schepenbank van Luik.

De Sint-Stefanusparochie is een oude stichting en waarschijnlijk reeds in de Karolingische periode van Tongeren afgescheiden. Zij was op haar beurt moederkerk van zeven parochies. Patronaat en tienden waren sinds 1066 in het bezit van het Onze-Lieve-Vrouwekapittel van Huy. Het gehucht Althoeselt vormde een zelfstandige parochie.

Het uitgestrekte grondgebied werd al vroeg ingedeeld in een aantal bestuurlijke entiteiten, wijken of wagens genaamd, met elk hun jaarlijks verkozen burgemeester: Dorp, Althoeselt, Bukenslinde, Neroey, Broek, Krikendal, Gansteren en Kruis. Deze wijken waren in de 19de eeuw nog duidelijk als gehuchten te onderscheiden, wat thans door de toenemende lintbebouwing niet meer overal het geval is. Het stratenpatroon bleef echter, op een paar recente ingrepen na wel duidelijk herkenbaar.

De oudste voor het projectgebied beschikbare kaart is deze van Ferraris (1777). Het landschap kenmerkt zich door enkele grote verbindingswegen waarlangs hoeves gelegen zijn. De gronden zijn onderverdeeld in akker- en weidepercelen. De schaal van de Ferrariskaart is op deze plaats echter niet helemaal correct, waardoor het moeilijk is om precies in te schatten waar het projectgebied lag. Vermoedelijk in de velden ten noorden van de vierkantshoeve.

De 19de-eeuwse Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) toont een weg ter hoogte van het projectgebied. Het tracé van deze weg is tot op heden bewaard in de perceelsafbakening (zie Fig. 1.2). Dezelfde weg is ook, weliswaar minder gedetailleerd, weergegeven op de kaart van Vandermaelen (1846-1854). Op de topografische kaart van 1939 is deze niet langer aanwezig. Wel is op de meer recente luchtfoto's te zien hoe een beek het tracé van de weg volgt.

⁵ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/13461>

Fig. 3.1: Uittreksel uit de Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied.

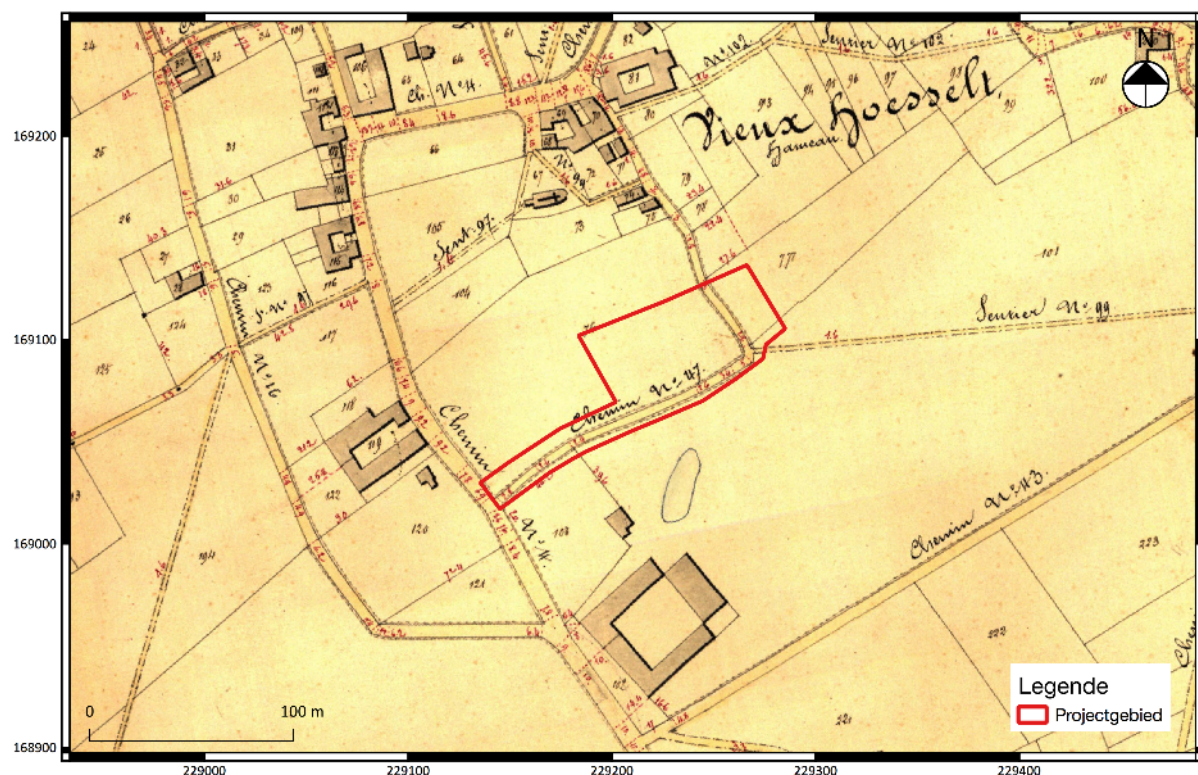

Fig. 3.2: Detail uit de Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied.

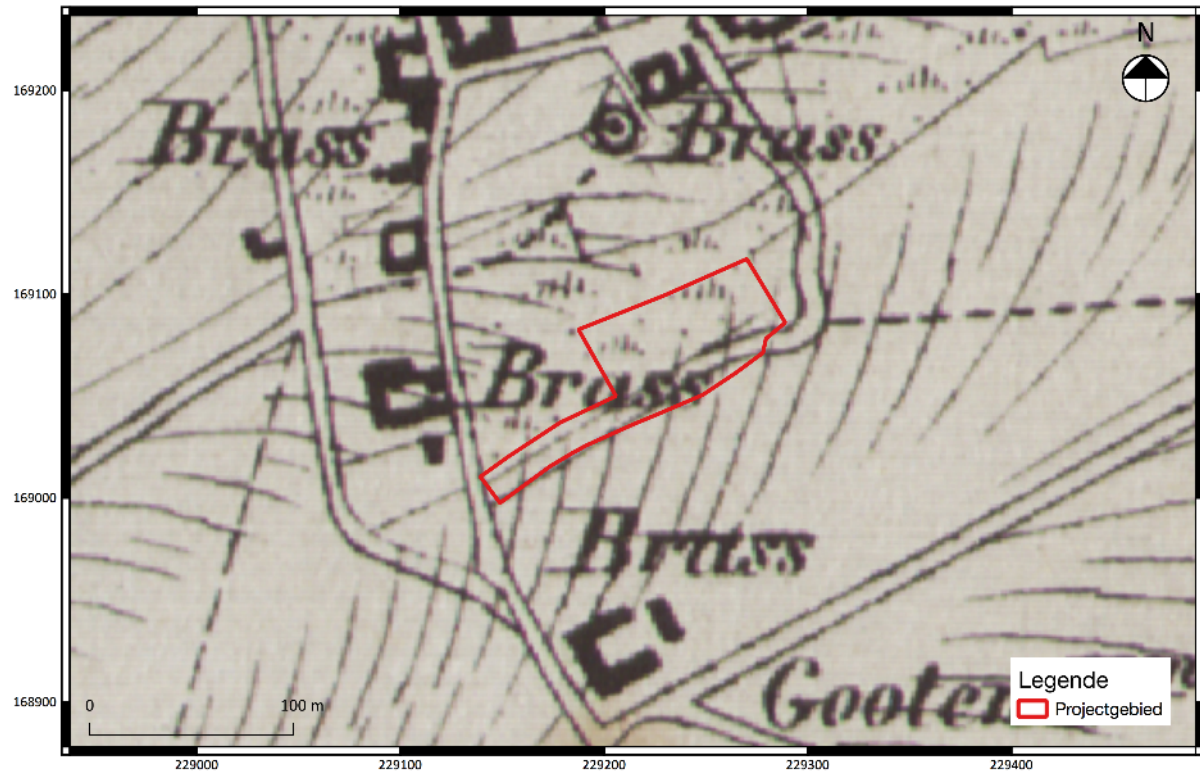

Fig. 3.3: Detail uit de Vandermaelenkaart (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied.

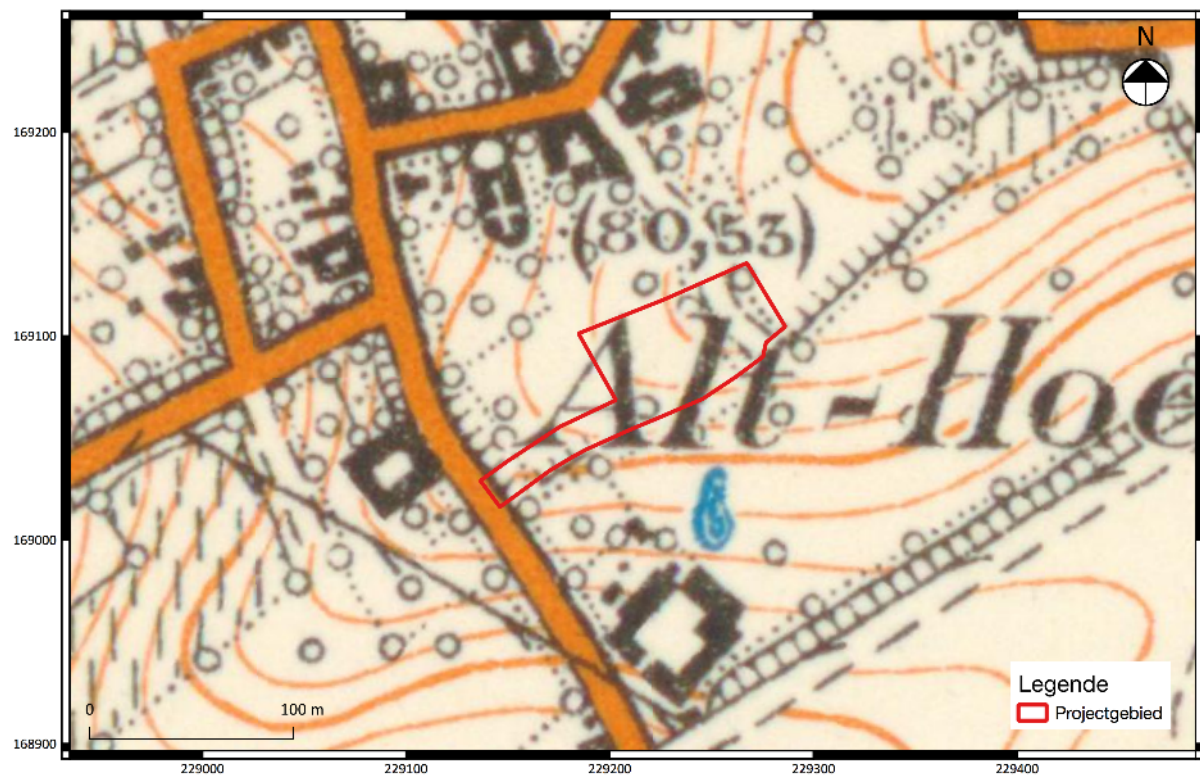

Fig. 3.4: Detail uit de topografische kaart van 1939 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 3.5: Detail uit een luchtfoto van 2000-2003 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 3.6: Detail uit een luchtfoto van 2019 met aanduiding van het projectgebied.

3.1.2 Archeologische beschrijving

In de omgeving van het projectgebied vond tot op heden nog maar weinig archeologisch onderzoek plaats. De meeste gegevens in de Centraal Archeologische Inventaris zijn dan ook gebaseerd op metaaldetectie. Een groot deel van deze vondsten dateert uit de Romeinse tijd. Het betreft vooral vondsten van munten en fibulae. Ook uit de ijzertijd zijn er meerdere munten gevonden. Op basis van veldprospectie werd een Romeinse gracht herkend (CAI 700 568) en werd ook Romeins bouwafval gevonden aan het Papenbos.

Uit de middeleeuwen dateert een motte in Verm (CAI 162 773), die in het verleden verkeerdelijk als Romeinse tumulus werd geïnterpreteerd. Ten zuiden van het projectgebied werd er dan weer bij veldprospectie een mogelijk deel van een harnas aangetroffen (CAI 52 545).

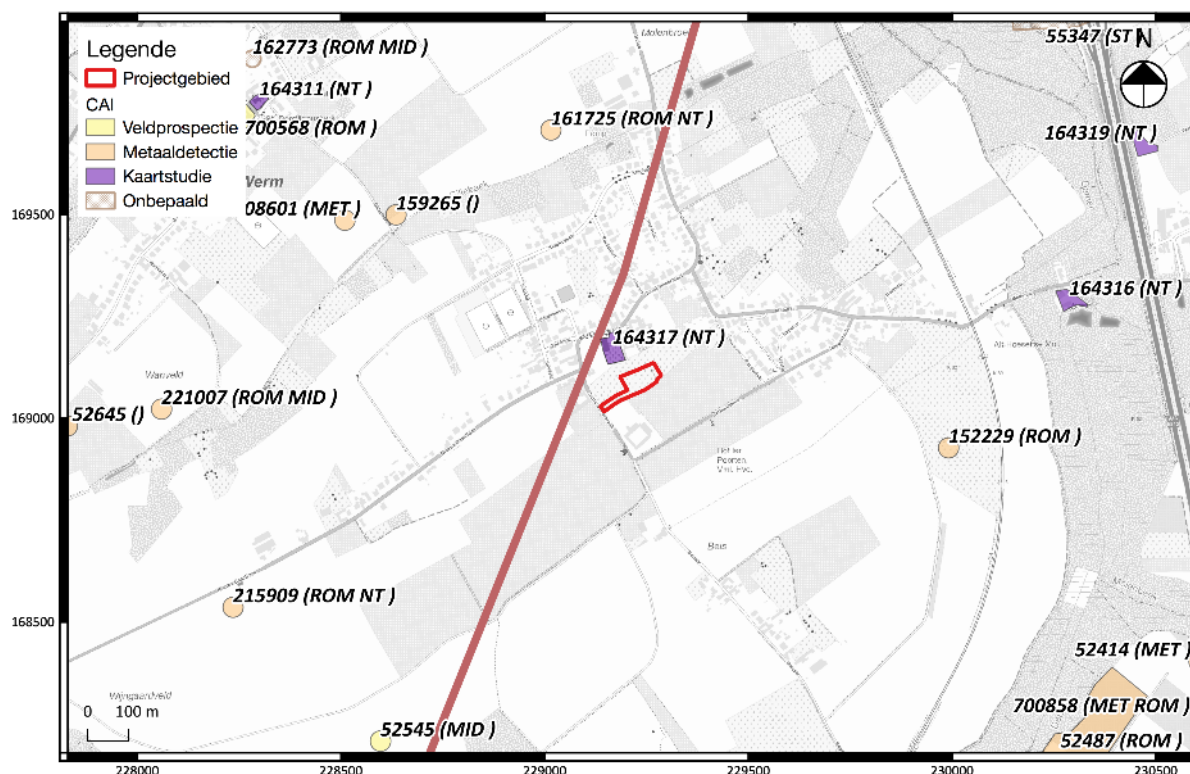

Fig. 3.7: Uittreksel uit de topografische kaart met weergave van de CAI-polygonen (© AGIV en Onroerend Erfgoed).

3.1.3 Landschappelijke ligging

3.1.3.1 Algemeen

In deze paragraaf wordt beknopt de landschappelijke context van het projectgebied besproken, met aandacht voor zijn aardkundige en hydrografische situering, de fysisch-geografische context en bodemtypologie.

Het projectgebied bevindt zich ten zuiden van de kern van Alt-Hoesselt op de rand van een plateau. Het reliëf helt af richting het oosten, naar de Demer toe, en in het landschap zijn verscheidene insnijdingen van oude rivierarmen zichtbaar (zie DHM). Geo-archeologisch gezien ligt het projectgebied in de leemstreek van Haspengouw. Meer specifiek gaat het om vochtig Haspengouw, waarin brede vlakdalen voorkomen van de Geten, de Herk en hun bijrivieren. Op sommige plaatsen leidde dit tot de ontwikkeling van moerassige alluviale vlakten met veel beekjes en afwateringskanaaltjes. De beekjes staan loodrecht op de rivieren en eroderen in de zachte hellingen.⁶ Hydrografisch gezien behoort het gebied tot het Demerbekken. Het projectgebied ligt relatief laag in een geul met hoogtewaarden die op het terrein fluctueren tussen 76,5 – 79,5 m TAW.

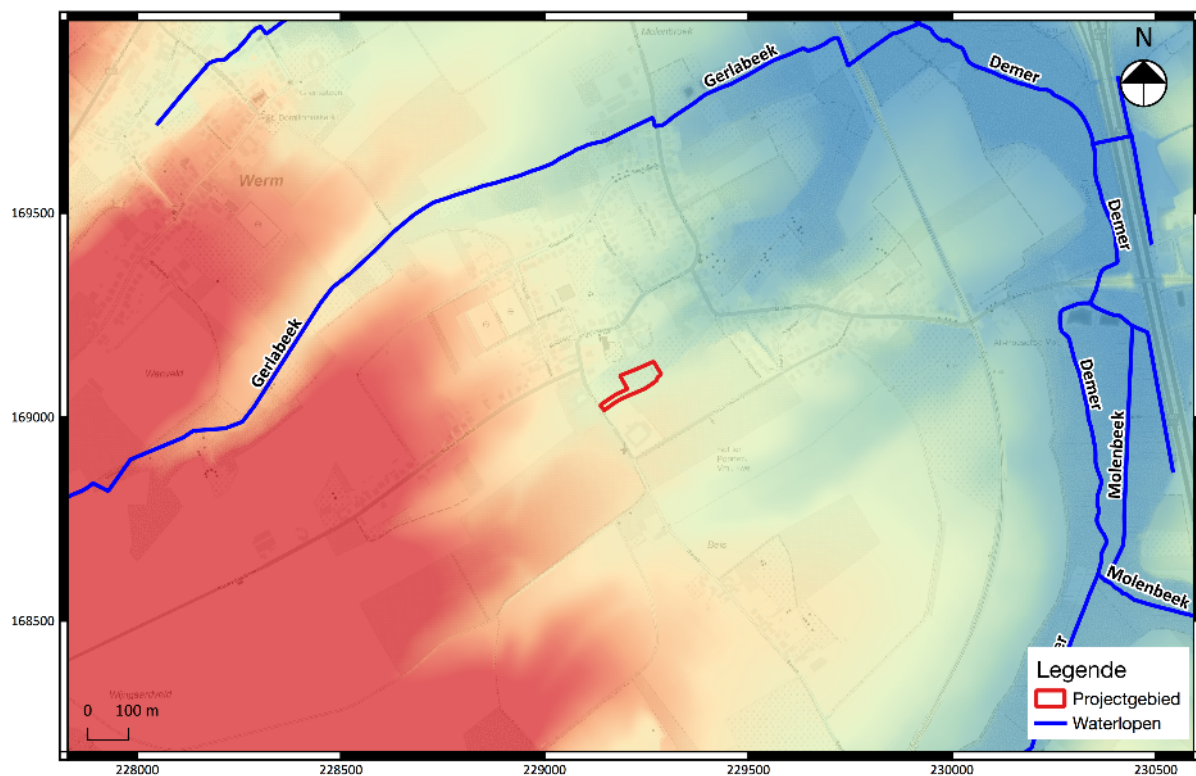

Fig. 3.8: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel (DHM II) met aanduiding van het projectgebied.

⁶ Verstraelen 2000, 4.

Fig. 3.9: Detail uit het digitaal hoogtemodel (DHM II) met aanduiding van het projectgebied.

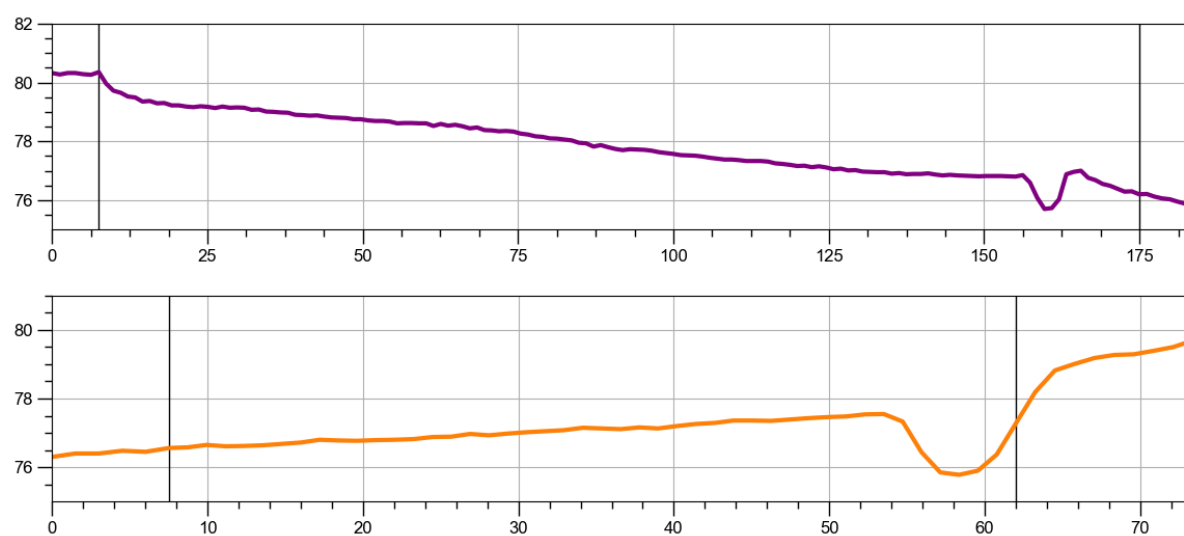

Fig. 3.10: Terreinverloop ter hoogte van het projectgebied van west naar oost (paars) en van noord naar zuid (oranje).

De geologische ondergrond wordt gevormd door de Formatie van Sint-Huibrechts-Hern, die gevormd werd tijdens de overgang van het laatste eoceen (37,0 – 33,6 Ma) naar het vroeg-oligoceen (33,6 – 28,4 Ma). Hieronder zijn de verdere specifiek voor het projectgebied beschikbare gegevens samengevat, gebaseerd op www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be.

- De **tertiar geologische kaart** omschrijft de Formatie van Sint-Huibrechts-Hern als bestaande uit grijsgroen zeer fijn zand, dat kleihoudend, glauconietrijk en glimmerrijk is.

- De quartair geologische kaart is weinig gedetailleerd ter hoogte van het projectgebied, waardoor werd gekozen om de **quartairprofieltypenkaart** te raadplegen. Het projectgebied valt op deze kaart volledige binnen een smalle groene zone met quartair colluvium. Het holoceen wordt gekenmerkt door een vochtig, gematigd klimaat, dat een andere invloed heeft op het landschap dan het periglaciaire klimaat uit het pleistoceen. De erosie in de bovenloop van de vele beekjes zorgt ervoor dat deze dieper worden en zich verder stroomopwaarts gaan insnijden. Sinds de landname door ontbossing werd de erosie terug geactiveerd. Er ontstond ruissellement en splash waardoor op de hellingen van de dalen colluvium werd afgezet. Tegelijkertijd werden ook de erosiegeulen opgevuld.⁷
- Op de **bodemkaart** valt het projectgebied in drie zones: Acp, Abp(c) en OT. OT-bodems zijn vergraven gronden, wat hier overeenkomt met de zuidelijke strook van het projectgebied waar een gracht aanwezig is. Abp(c)-gronden bestaan uit droge, niet gleyige leem zonder profielontwikkeling. Het bijvoegsel (c) duidt op het voorkomen van een bedolven textuur B horizont op minder dan 80 cm diepte. In het noorden van het projectgebied komt een Acp-bodem voor, wat staat voor matig droge, zwak gleyige leemgrond zonder profielontwikkeling.

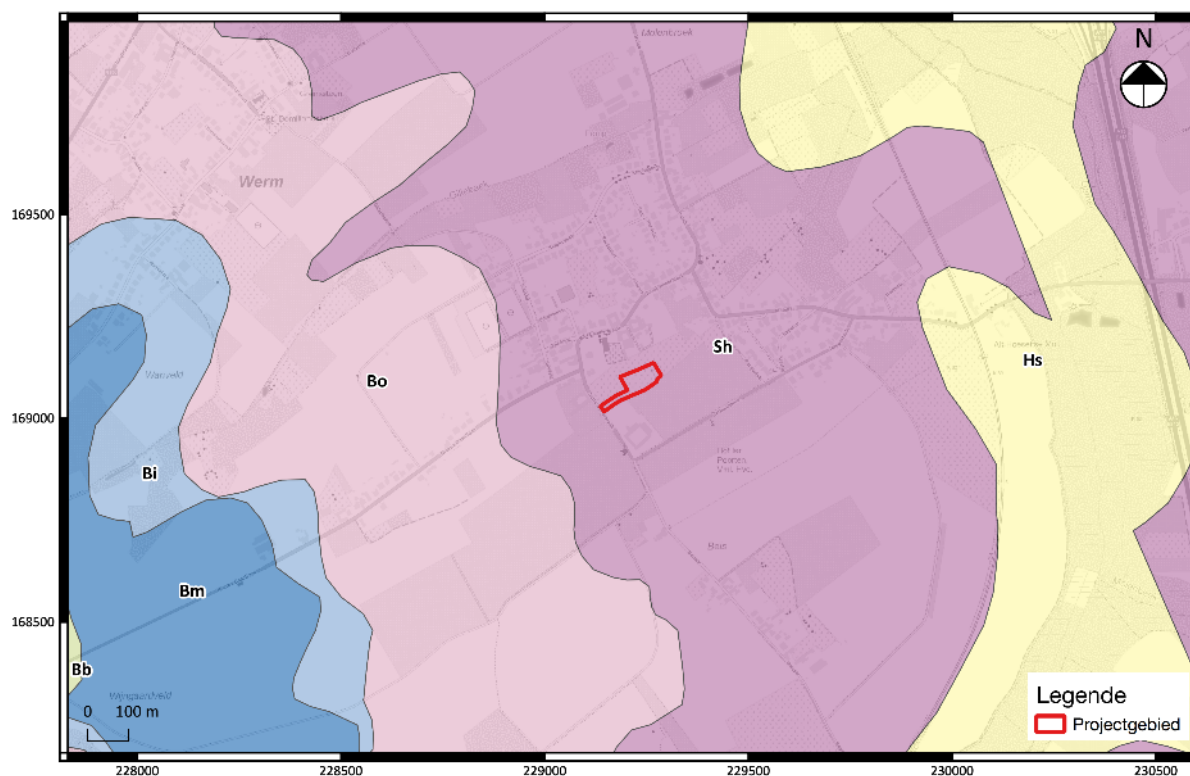

Fig. 3.11: Uittreksel uit de tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

⁷ Verstraelen 2000, 17 en 21.

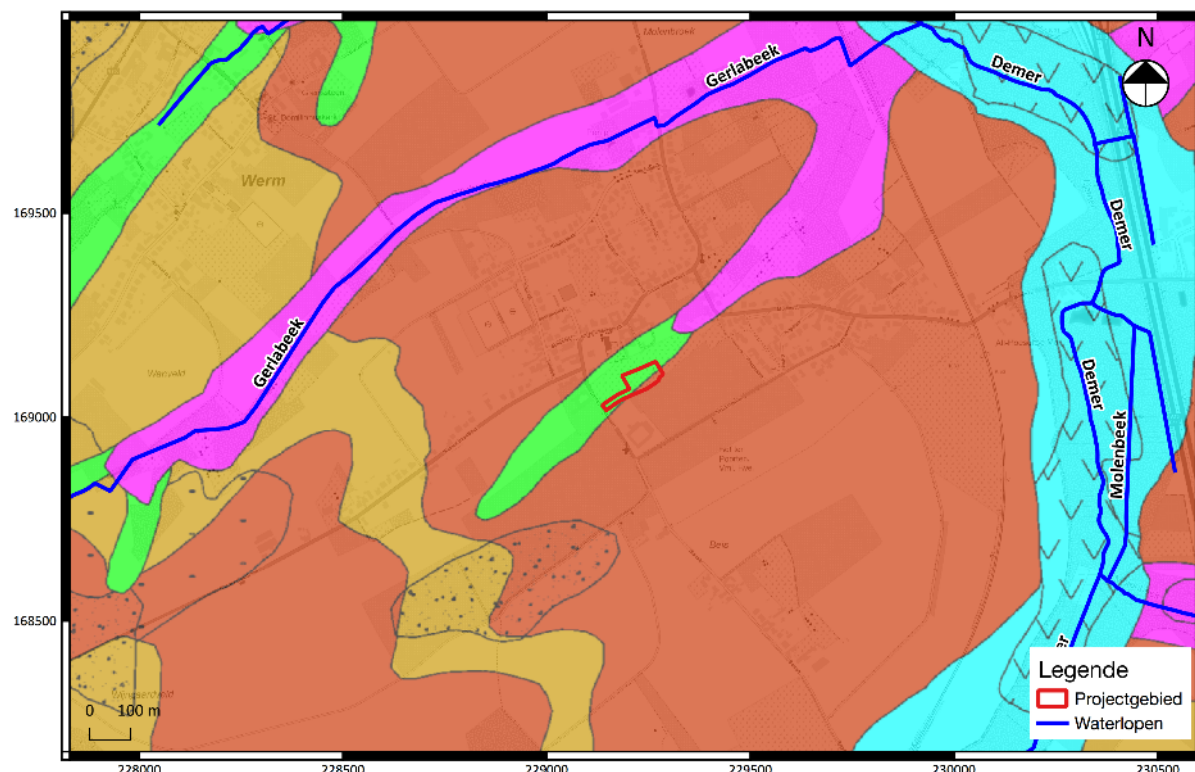

Fig. 3.12: Uittreksel uit de quartairprofieltypenkaart met aanduiding van het projectgebied.

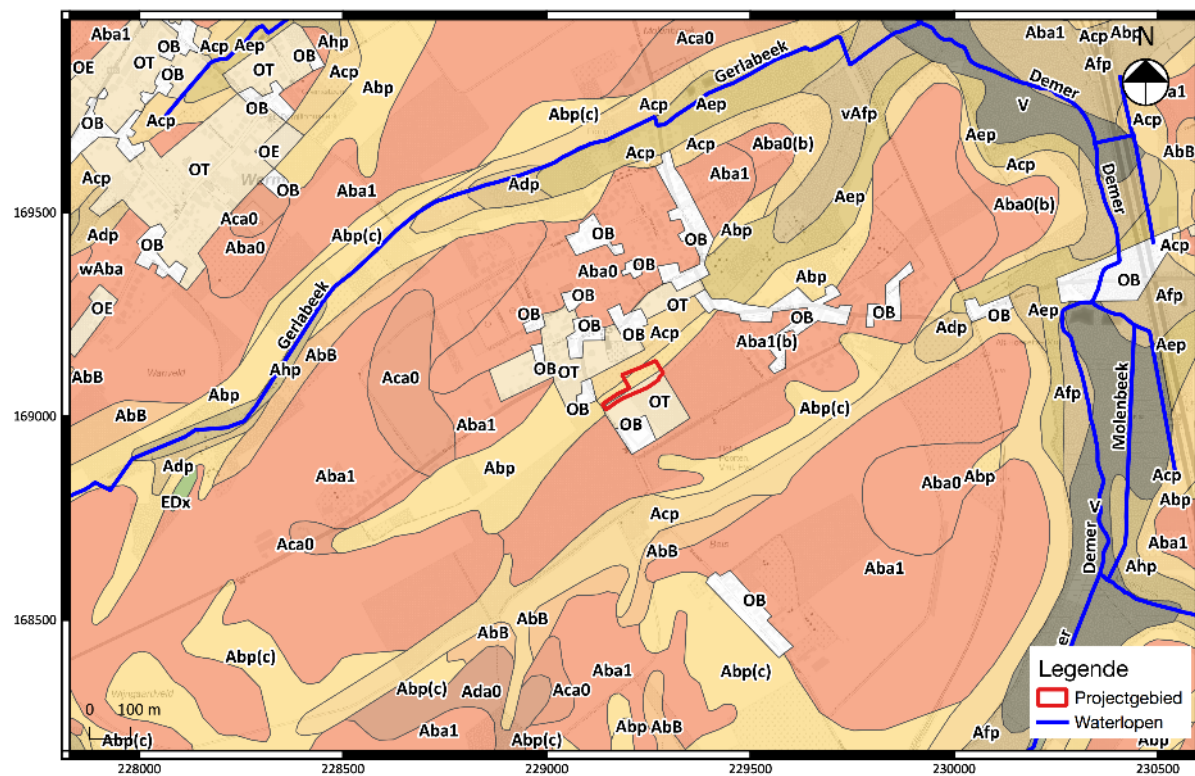

Fig. 3.13: Detail uit de bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

3.1.3.2 Beschrijving van het aardkundige kader van de archeologische site

Tijdens de opgravingen werden er drie bodemprofielen uitgegraven en geregistreerd. Deze vertoonden onderling sterke verschillen, waardoor het niet mogelijk is om een bepaald profiel als referentieprofiel te gebruiken. Alle profielen zullen hieronder dan ook kort worden besproken.

Fig. 3.14: Overzicht van de aangelegde profielen.

Bodemprofiel 1 komt het best overeen met de gegevens op de bodemkaart. Er is ten noorden van het profiel sprake van droge leembodems met een bedolven textuur B-horizont op minder dan 80 cm diepte. Bovenaan het profiel konden twee ploeglagen van elkaar onderscheiden worden (Ap1 en Ap2). De eerste ploegvoor (Ap1) had een donker geelbruine kleur en was slechts 15 cm dik. Hieronder zat een lichter gekleurde grijze Ap2-horizont die tot ca. 50 cm onder het maaiveld reikte. Als derde horizont werd een ca. 25 cm dik pakket grijsbruin colluvium geregistreerd. Een geelbruine B-horizont bevond zich op een diepte van 75 cm. De aanduiding als OT-vergraven grond lijkt dus niet helemaal te kloppen. Vermoedelijk is dit vooral van toepassing ter hoogte van de gracht en werd de grens van de afgraving niet helemaal nauwkeurig ingetekend op de bodemkaart.

Bodemprofiel 2 zag er bovenaan hetzelfde uit als profiel 1 met twee van elkaar te onderscheiden Ap-horizonten die op een colluviaal pakket rustten. Opvallend is dat het colluvium een erg duidelijke rechte ondergrens had en dat hieronder op een diepte van 125 cm een derde Ap-horizont werd aangetroffen. Dit doet vermoeden dat het colluvium hier op deze plek eerder recent van aard is. Aangezien het projectgebied zich in een oude erosiegeul bevindt, kunnen er lokaal grote verschillen optreden in de opvulling van deze geul. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat bij extreme omstandigheden (bv. hevige regenval) er plots lokaal een groot pakket sediment verschuift.

In bodemprofiel 3 werden eveneens twee ploeglagen onderscheiden (Ap1 en Ap2). Deze lagen op een dik pakket colluvium dat op ca. 75 cm onder het maaiveld begon. Op een diepte van 230 cm werd de profielput gestaakt, maar op dat moment was de onderkant van het colluvium nog niet bereikt. Dit lijkt goed overeen te komen met de gegevens van de quartairprofieltypenkaart, die een erosiegeul gevuld met colluvium weergeeft. De bodemkaart geeft hier een bedolven B-horizont weer, maar iets noordelijk zou deze volgens de bodemkaart afwezig zijn. Het bodemprofiel lijkt dus aan te sluiten bij deze noordelijke kartering zonder B-horizont.

Fig. 3.15: Profiel 1.

Fig. 3.16: Profiel 2.

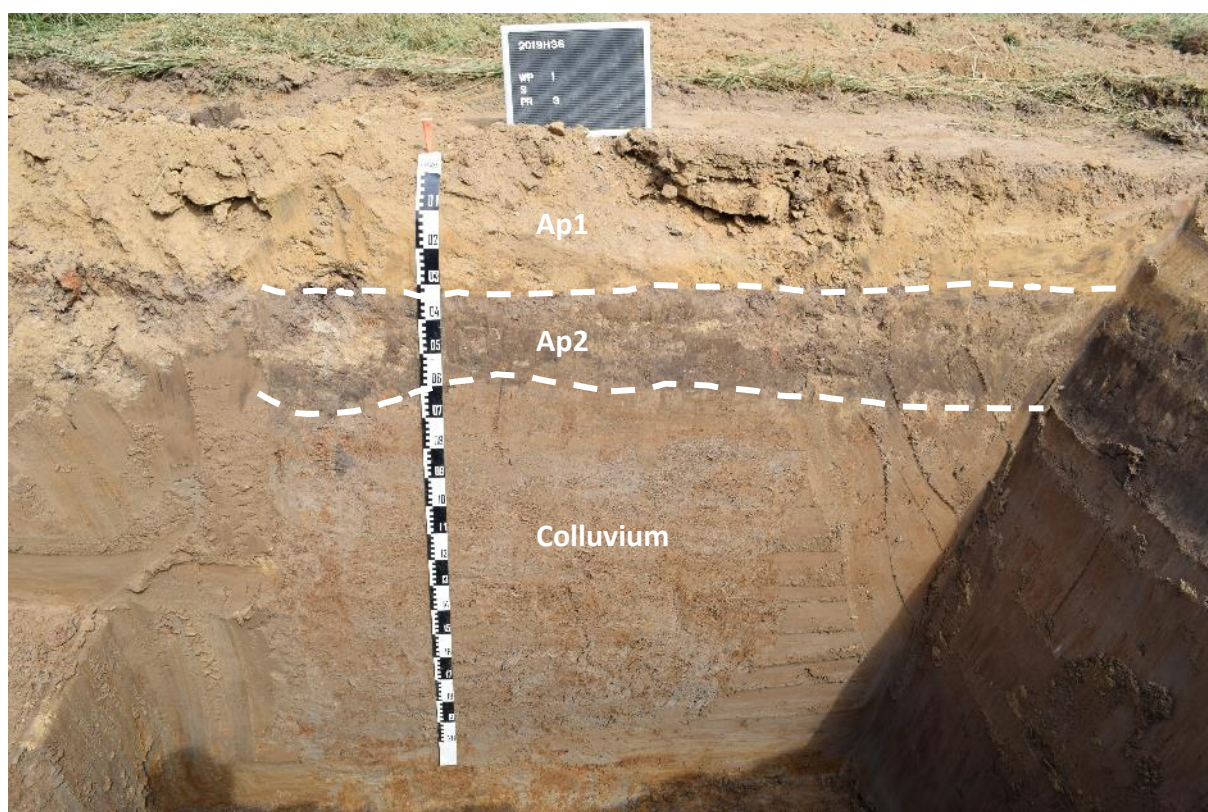

Fig. 3.17: Profiel 3.

3.2 Beschrijving van de archeologische site

Er werden in totaal 15 sporen geregistreerd. Het gaat in 13 gevallen om antropogene sporen, die tot 4 verschillende spoortypes behoren, nl. paalkuilen (n=3), kuilen (n=7), lagen (n=2) en een greppel.

De hoogste sporendensiteit werd waargenomen aan de zuidoostelijke en zuidwestelijke randen van de werkput. Het sporenbestand hoort grotendeels thuis in de late middeleeuwen. Spoor 1 werd op basis van zijn zeer scherpe aflijning als recent beschouwd. Na couperen bleken S6 en S7 natuurlijk van aard te zijn. De sporen konden niet gelinkt worden aan bepaalde structuren en/of activiteiten.

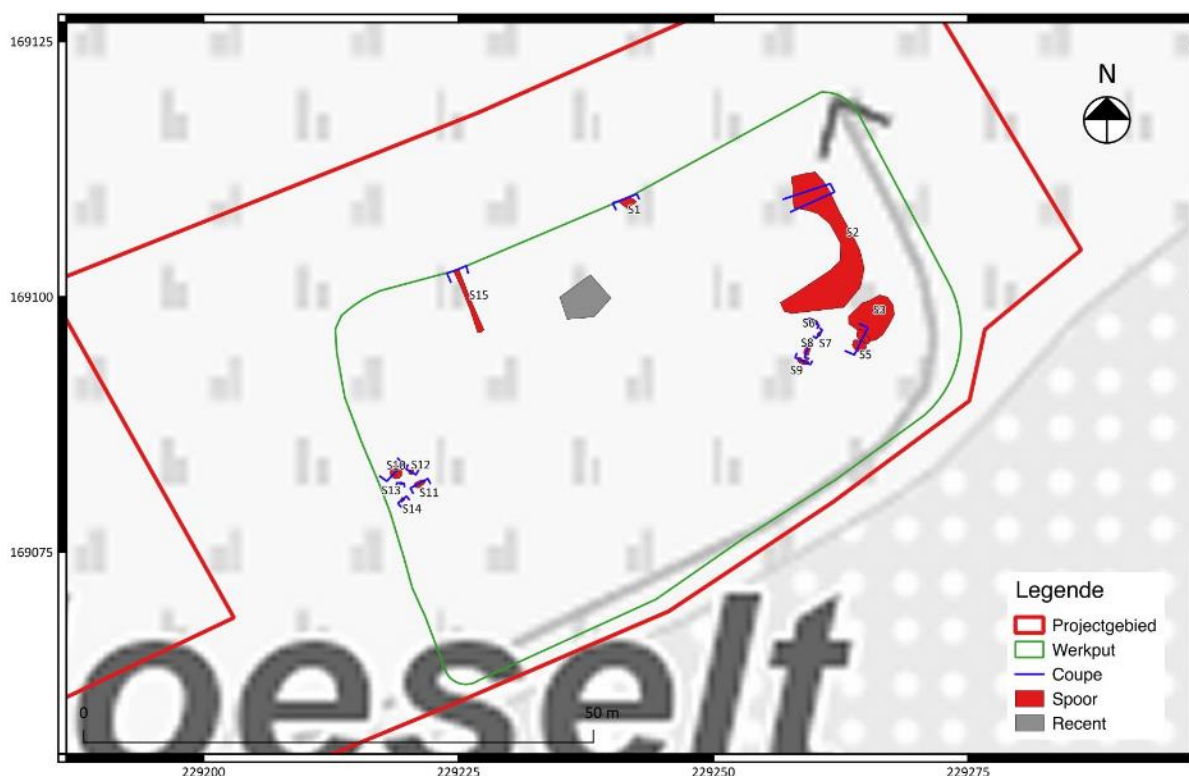

Fig. 3.18: Allesporenplan vlak 1.

3.2.1 Paalkuilen

Er werden in totaal drie sporen als paalkuilen geïnterpreteerd: S9, S13 en S14. S9 (35 x 30 x 29 cm) lag geïsoleerd van de andere paalkuilen aan de oostkant van de werkput. Het spoor had een donkergrijze vulling met stukjes houtskool en verbrande leem. S13 (34 x 30 x 21 cm) en S14 (50 x 39 x 15 cm) lagen naast elkaar en hadden een gelijkaardige lichtgrijze vulling, wat doet vermoeden dat ze gelijktijdig zijn. Alle sporen hadden een diffuse tot zeer diffuse aflijning in het vlak. Er werden geen vondsten aangetroffen in de paalkuilen en deze konden niet aan een structuur worden toegewezen.

Fig. 3.19: Vlakfoto's van de paalkuilen: S9, S13 en S14.

Fig. 3.20: Coupefoto's van de paalkuilen: S9, S13 en S14.

3.2.2 Kuilen en lagen

Er werden verspreid over het projectgebied 7 kuilen aangetroffen: S1, S4, S5, S8, S10, S11 en S12. S1 wordt als recent geïnterpreteerd gezien zijn scherpe aflijning in het vlak. De overige sporen horen op basis van het vondstmateriaal waarschijnlijk thuis in de late middeleeuwen. De meeste kuilen zijn ovaal en hebben lengte van meer dan 100 cm. S12 is opvallend kleiner (50 x 47 x 25 cm) en is mogelijk een grote diepe paalkuil. De vulling van de kuilen varieerde in kleur van grijsgeel tot donkergrijs en de meeste sporen zijn tamelijk diffuus in het vlak, maar wel duidelijk in coupe. Er kon geen welbepaalde functie aan de sporen worden toegekend.

Twee grotere verkleuringen werden als laag beschreven (S2 en S3). Ook deze horen op basis van het vondstmateriaal thuis in de late middeleeuwen. De functie van deze sporen is eveneens onduidelijk. S2 toonde in coupe een opvallend patroon met op een regelmatige afstand van elkaar (ca. 1 m) diepergaande delen.

Fig. 3.21: S2 in vlak en in coupe.

Fig. 3.22: Kuilen 4 en 5 in het vlak en in coupe.

Fig. 3.23: Kuil 8 in het vlak en in coupe.

Fig. 3.24: Kuil 10 in vlak en in coupe.

Fig. 3.25: Kuil 11 in vlak en in coupe.

Fig. 3.26: Kuil 12 in vlak en in coupe.

Fig. 3.27: S1 in vlak.

3.2.3 Greppel

Er werd een ca. 53 cm brede greppel (S15) geregistreerd tegen de noordwand van de werkput. Het spoor was gevlekt licht grijs-geel en stak redelijk duidelijk af tegen de omringende sedimenten. Er werden geen sporen aangetroffen en ook de vulling was redelijk steriel (geen antropogene inclusies). Gezien de ligging van het terrein in een oude erosiegeul wordt het spoor dan ook geïnterpreteerd als een lokaal geultje.

Fig. 3.28: Zicht op S15 in het vlak en in coupe (spoornummer foutief op bordje).

3.3 Vondsten

Er werden in totaal 121 vondsten ingezameld (3,32 kg), waarvan 1 stuk metaal. Alle andere vondsten zijn scherven aardewerk. Het stuk metaal werd al besproken bij het assessment en zal hier niet meer aan bod komen. Het aardewerk valt uiteen in drie grote groepen: (proto)steengoed, Maaslands aardewerk en reducerend gebakken aardewerk.

Er werden 68 scherven steengoed ingezameld. Dit is echter een misleidend cijfer, want 49 stukken hiervan behoren tot dezelfde kruik. De kruik is afkomstig uit S10 en kon gedeeltelijk gereconstrueerd worden. Het gaat om een grote kruik uit Langerwehe op een aangeknepen standring, die zo goed als volledig is bekleed met donkere paarsbruine engobe. De kruik heeft een bandvormige rand met radstempelversiering en behoort tot type I volgens de typologie van Hurst. Dit type kruik wordt gedateerd in de 14de eeuw.⁸ De overige fragmenten steengoed zijn minder nauwkeurig te determineren, daar het vooral om randscherven gaat. Behalve de randscherven zijn er nog twee stukken met een aangeknepen standring. Het merendeel van de scherven is bedekt met donkerbruine engobe. Het ensemble wordt in de late middeleeuwen gedateerd.

Het reducerend gebakken aardewerk is allemaal afkomstig uit S2. Het merendeel van de scherven behoort tot eenzelfde grote kruik, waarvan de rand, het oor en enkele halsfragmenten bewaard bleven. Het gaat om resten van een buikige kan, die in de loop van de 14de eeuw kan worden gedateerd.⁹ Vermoedelijk zijn de overige scherven uit deze groep ook in deze periode onder te brengen.

De laatste groep betreft het Maaslands aardewerk. Het gaat voornamelijk om niet verder te identificeren wandfragmenten, waarvan een deel is bedekt met lichtgeel tot groen glazuur. Enkele scherven vertonen ook roetsporen. Decoratieve elementen, bv. radstempelversiering, werden niet aangetroffen. Behalve de wanden zijn er nog enkele bodemfragmenten, waarvan drie van aangeknepen standvinnen zijn voorzien. Het aardewerk wordt in de late middeleeuwen gedateerd.

⁸ De Groote 2014, 369.

⁹ De Groote 2014, 178.

Fig. 3.29: Kruik in Langerwehe uit S10.

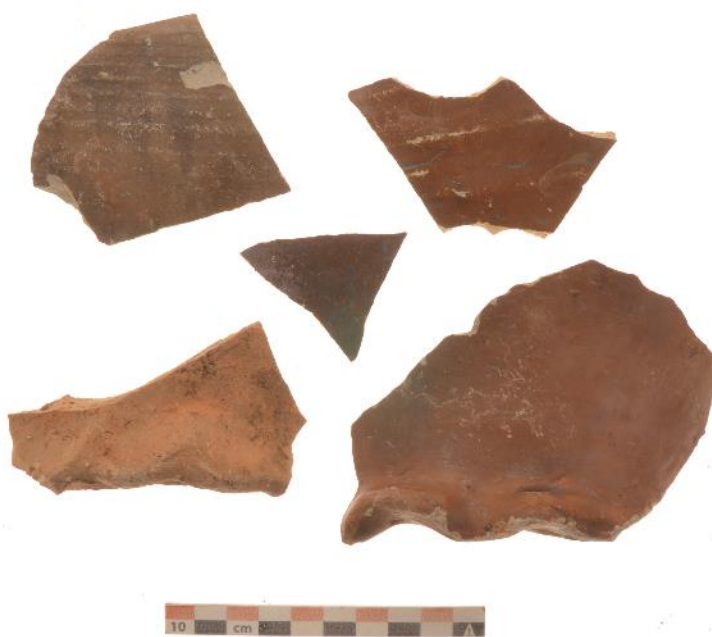

Fig. 3.30: Selectie steengoed uit S2.

Fig. 3.31: Randfragment van een kruik uit grijs aardewerk.

Fig. 3.32: Maaslands aardewerk met aangeknepen standvinnen.

Fig. 3.33: Maaslands aardewerk uit S2 en S3.

Hoofdstuk 4 Synthese

4.1 Interpretatie en datering

Aan de Sint-Lambertusstraat werd het uitgraven van een bufferbekken archeologisch begeleid. Er werd gewerkt met een grote werkput, waarin één archeologisch relevant niveau werd onderzocht. Vlak onder de teelaarde werd op vraag van de initiatiefnemer een eerste vlak aangelegd, maar hierin zaten geen sporen. Het tweede vlak werd op 1 m onder het maaiveld aangelegd (diepte geplande werken), wat op bepaalde delen van het terrein overeen kwam met een archeologisch niveau.

De aangetroffen sporen beperken zich tot 3 paalkuilen, 7 paalkuilen, een greppel (erosiegeultje) en twee lagen. Er konden geen structuren of sporen van specifieke activiteiten herkend worden. Op basis van het aanwezige aardewerk worden de sporen in de late middeleeuwen gedateerd.

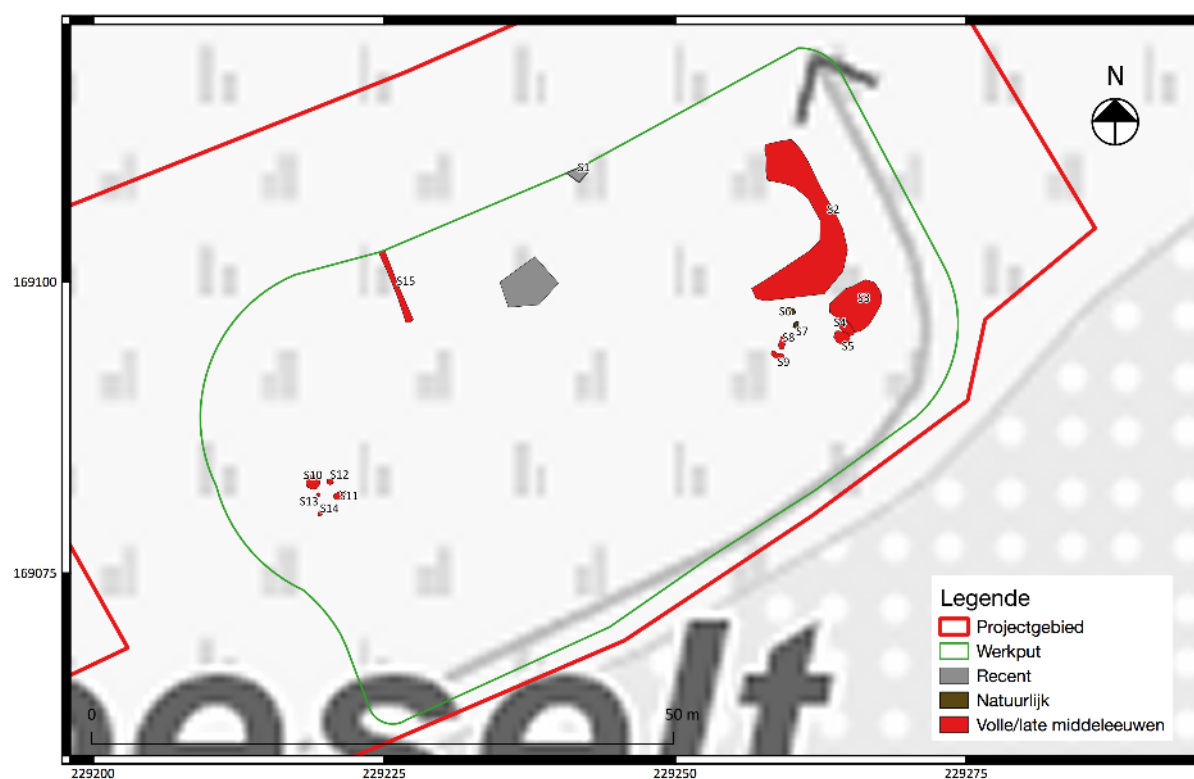

Fig. 4.1: Faseringsplan opgraving Hoeselt Sint-Lambertusstraat.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Hoe is de (bewaarde) opbouw van het natuurlijk ontwikkeld bodemprofiel?

De bodemopbouw kwam redelijk goed overeen met de gegevens op de bodemkaart. Ter hoogte van profiel 1 werd een Ap-colluvium-B profiel geregistreerd wat overeenkomt met de Abp(c)-gronden op de bodemkaart. Het noordelijke profiel (profiel 3) leverde dan weer een dik pakket colluvium op, wat verwacht werd gezien de ligging van het terrein in een erosiegeul. Profiel 2 was enigszins afwijkend, aangezien hier op een diepte van ca. 125 cm onder het colluvium nog een Ap-horizont werd aangetroffen. Vermoedelijk is ook dit het gevolg van de ligging van het terrein in een erosiegeul. In dergelijke geulen kunnen lokaal grote verschillen optreden in de dikte van het colluvium-pakket.

Mogelijk is er op een bepaald moment een lokaal een dik pakket sediment verschoven (bv. door plotse hevige regenval), waarbij de ploegvoor bedekt raakte. Dit doet wel vermoeden dat er centraal in het projectgebied een kleine depressie moet zijn geweest.

Werden er ophogingslagen aangetroffen? Zo ja, wat is de datering en samenstelling van deze lagen en zijn deze archeologisch relevant? En hoe zijn deze te onderscheiden?

Er werden geen antropogene ophogingslagen aangetroffen.

Op welke diepte(s) bevinden zich eventueel relevante archeologische niveaus?

Het archeologisch niveau bevindt zich aan de top van de B-horizont. De diepte hiervan varieert sterk op het terrein en niet overal werd door het colluvium door gegraven. De geregistreerde sporen lagen op ca. 1 m diepte.

Is er sprake van (sub)recente verstoringen en postdepositionele processen? En wat is het effect daarvan op de eventuele aanwezige en/of te verwachten archeologische resten?

Er werd een kleine verstoring aangetroffen, maar deze had geen impact op de sporen. Verder werden er geen verstoringen van antropogene aard gevonden. Wel heeft de ligging van het terrein in een erosiegeul een impact op de bewaringstoestand van eventuele archeologische resten. Het pak colluvium kan ervoor gezorgd hebben dat sporen zijn afgedekt. Tegelijkertijd is het ook goed mogelijk dat sites volledig zijn weggespoeld.

Dient men hierbij toch nog rekening te houden met eventuele (semi) intacte aanwezige vuursteenvindplaatsen van mesolithische en/of laat-paleolithische jager-verzamelaars?

Neen. De quartairdiktekaart toont aan dat het tertiair substraat zich buiten de geul op ca. 2,7 m diep bevindt. Ter hoogte van het projectgebied ligt dit substraat op 10 m diepte. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de oorspronkelijke quartaire leemafzetting op het projectgebied volledig verdwenen is. Ook een eventuele begraven bodem is tijdens dit proces verdwenen. Het terrein heeft dus geen potentieel voor een in situ bewaarde steentijd artefactensite. Het is evenwel niet uitgesloten dat er op het vergunningsgebied artefacten voorkomen. Het is in dat geval echter onmogelijk uit te maken of deze zich nog in situ bevinden. Hoogstwaarschijnlijk zijn deze afkomstig van hogergelegen delen in het landschap en werden deze verplaatst bij de vorming van het colluvium.

Indien het onderzoek wel archeologische fenomenen heeft opgeleverd: Hoe kan de vindplaats beschreven en geïnterpreteerd worden? Hier bij rekening houdend met volgende punten:

- **Wat is het aantal, de aard, de datering, plaats, omvang, horizontale en verticale spreiding van de begrenzing van sporen en structuren? Hoe is hun samenhang? Wat is de spoordichtheid van het geheel?**

Er werd een lage sporendensiteit waargenomen. De sporen komen geconcentreerd in twee zones voor, maar mogelijk is dit omdat het archeologisch relevant niveau niet overal werd blootgelegd. De sporen horen grotendeels thuis in de late middeleeuwen, maar er konden geen structuren worden onderscheiden. Ook is de onderlinge relatie tussen de sporen niet duidelijk. Er kon geen functie aan de sporen worden gekoppeld.

- **Indien grondsporen zijn aangetroffen: op welk niveau zijn deze leesbaar?**

De grondsporen kwamen tevoorschijn op ca. 1 m onder het maaiveld. Dit was de uitgravingsdiepte van het bufferbekken en kwam niet overal overeen met het archeologisch vlak.

- **In welke mate is uit de stratigrafie (profielen en vlakken en de relatie tussen sporen, structuren e.d.) een relatieve datering en fasering af te leiden?**
De sporen zijn afgedekt door een pakket colluvium. Aangezien de sporen thuishoren in de late middeleeuwen kan worden afgeleid dat het colluvium recenter is. Bij de sporen onderling waren er geen oversnijdingen, waardoor een relatieve datering uitblijft.
- **Kunnen binnen de vindplaats(en) verschillende complextypes / verschillende functies worden onderscheiden?**
Neen.
- **Van welk type vindplaats en welke datering(en) is er sprake?**
Het sporenbestand wordt in de late middeleeuwen gedateerd. Het is niet duidelijk om welk type vindplaats het gaat. Gezien de beperkte uitgraving is het zelfs niet mogelijk om uit te maken of er nog andere sporen aanwezig zijn of niet binnen het projectgebied.
- **Is er een vroegmiddeleeuwse factor aanwezig? Zo ja, hoe attesteert deze zich?**
Neen.
- **Is er een volmiddeleeuwse factor aanwezig? Zo ja, hoe attesteert deze zich?**
Het aardewerk dateert uit de late middeleeuwen, maar typische aardewerkvormen of baksels werden niet aangetroffen.

Welke datering is af te leiden uit vondsten in relatie tot sporen, structuren, lagen en profielen?

De vondsten dateren de sporen in de late middeleeuwen.

Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?

Neen.

Hoe kan samenvattend na dit onderzoek de bewoningsgeschiedenis van het onderzoeksgebied beschreven worden? Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de dorpsgeschiedenis van Alt-Hoeselt en mogelijk zelfs van de hoeve Hof ter Poorten?

De weinige sporen laten niet toe om zinvolle uitspraken te doen over de bewoningsgeschiedenis van het onderzoeksgebied. Er kan gesteld worden dat er enige activiteit was in de middeleeuwen, maar wat dit inhield en hoever dit zich uitstreckte is onduidelijk. Het onderzoek draagt geen nieuwe kennis bij over de geschiedenis van Alt-Hoeselt en Hof ter Poorten.

Wat zijn de landschappelijke kenmerken van de locatie en zijn directe omgeving voor, tijdens en na de onderzochte periode en welke conclusies kunnen getrokken worden over de invloed van de mens op de vorming van het landschap?

Het projectgebied ligt in een opgevulde erosiegeul. Dergelijke plaatsen in het landschap kennen meestal een eerder grillige vormingsgeschiedenis. De vorming van de geul kan waarschijnlijk gedateerd worden aan het begin van het holoceen, waarna deze in verschillende fasen opgevuld raakte. De bodemprofielen lieten een colluviumpakket van zeer variabele dikte zien, wat doet vermoeden dat er binnen het projectgebied een kleine depressie moet zijn geweest. De ouderdom van het colluvium is moeilijk in te schatten. Sommige sporen gingen door het pakket, wat er op wijst dat het colluvium op die plaats ouder is dan de late middeleeuwen. Elders worden de laatmiddeleeuwse sporen dan weer

afgedekt door colluvium. Er waren geen sporen waarvan pollen- of macrorestenanalyse mogelijk was, waardoor er geen onderzoek naar vegetatie kon gebeuren.

Wat is de fysieke kwaliteit (gaafheid en herkenbaarheid van sporen, conservering van (an)organisch vondstmateriaal en van ecologische resten) van het onderzoeksgebied? Welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypen, periode, sites)?

Het sporen- en vondstenbestand was over het volledige terrein redelijk uniform. De sporen zijn in het vlak soms diffuus, maar vertonen wel een duidelijke aflijning in coupe. Het aangetroffen aardewerk is in goede staat.

Wat is de inhoudelijke kwaliteit (zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde) van het onderzoeksgebied en welke verschillen zijn er t.a.v. dit aspect binnen delen van het onderzoeksgebied (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypen, periode, sites)?

Het onderzoek toonde aan dat er menselijke activiteit is geweest op het terrein. De specifieke opgravingsmethode van de werfbegeleiding maakt echter dat het terrein niet volledig is onderzocht. Het is onduidelijk wat de functie van de sporen is, of er nog andere sporen aanwezig zijn en hoe ver de site zich uitstrekt. Op dit moment hebben de sporen en vondsten dus nauwelijks informatiewaarde en ensemblewaarde. De zeldzaamheid kan niet worden ingeschat, aangezien er geen gegevens zijn om mee te vergelijken binnen Alt-Hoeselt.

Welke waarde is er samenvattend te geven aan het onderzoeksgebied en de daarin te onderscheiden delen (binnen verticale en/of horizontale grenzen, complextypes, periode, sites)? Oftewel: Is of zijn er behoudenswaardige vindplaatsen aanwezig binnen de grenzen van het plangebied? Beschrijf en beredeneer.

Op basis van het tot nu toe uitgevoerde onderzoek is het niet mogelijk om uitspraken te doen over de aard van de vindplaats. Pas wanneer er meer onderzoek heeft plaatsgevonden en de aard en afbakening van de site in kaart is gebracht, kan deze vraag beantwoord worden.

Is er een verwachting dat buiten het nu onderzochte gebied nog resten van deze vindplaats aanwezig zijn en wat is de verwachting omtrent de fysieke en inhoudelijke kwaliteit daarvan?

Het archeologisch vlak werd niet overal bereikt en de opgegraven oppervlakte was erg klein. Het is dus niet duidelijk waar en of er nog sporen aanwezig zijn.

Bibliografie

Literatuur

DE GROOTE K. 2014: *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen (10de-16de eeuw)*, Brussel.

SIMONS R., DE NUTTE G., DEVILLE T. & HOUBRECHTS S. 2017: *Sportpleinstraat, Schoolstraat, Smisstraat, Sint-Lambertusstraat, Pastorijstraat en de Trulstraat te Alt-Hoeselt (gem. Hoeselt)*, Hasselt.

VERSTRAELEN A. 2000: *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart, Kaartblad 34 Tongeren*, Brussel.

Websites

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus>

www.agiv.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be